

Ruimte voor binnensport op Urk

Jeroen Brus

Martijn van Eck

Ruimte voor binnensport op Urk

in opdracht van de gemeente Urk

Jeroen Brus
Martijn van Eck

Mulier Instituut

sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht

T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl

E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Onderzoeksvragen	7
1.2	Leeswijzer	7
2.	Relevante prognoses en ontwikkelingen	9
2.1	Bevolking	9
2.2	Leerlingenprognoses	11
2.3	Sportdeelname	11
2.4	Sportaccommodatiegebruik	13
3.	Aanbod binnensportruimte	15
3.1	Huige situatie aanbod	15
3.2	Vergelijking met Database Sportaanbod (DSA)	17
3.3	Functionaliteit aanbod	17
3.4	Afstand inwoners tot binnensportaccommodaties	19
3.5	Afstand tot onderwijslocaties	20
4.	Behoefte aan binnensportruimte	23
4.1	Georganiseerde binnensport	23
4.2	Bewegingsonderwijs	23
5.	Bezetting en gebruik binnensportruimtes	25
5.1	Sporthallen en -zaal	26
5.2	Gymzalen	27
5.3	Vergelijking met andere gemeenten	29
6.	Gebruikersbevraging	31
7.	Samenvatting en conclusie	33
7.1	Samenvatting	33
7.2	Conclusie	33

1. Inleiding

De gemeente Urk wenst inzicht te hebben in de huidige en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar binnensportruimte en hoe deze zich verhoudt tot het huidige aanbod. Deze wens vloeit voort uit de komst van nieuwbouwwijk Schokkerhoek met de bijbehorende demografische ontwikkelingen (bevolkingsgroei) en de vraag of daar al dan niet een nieuwe binnensportaccommodatie gerealiseerd moet worden. Daarnaast bestaat het geluid vanuit verenigingen dat de accommodaties vol zitten. De gemeente heeft inzicht in de ruimtelijke verdeling van binnensportaccommodaties (wijkniveau) en de bezetting van binnensportaccommodaties.

1.1 Onderzoeksvragen

Onderstaande vragen zijn opgesteld ter kennisbehoefte van de gemeente Urk:

1. Wat is de huidige (2018) en toekomstige (2025 en 2035) vraag naar binnensportruimte op Urk, en hoe verhoudt deze zich tot het huidige aanbod?
 - a. Wat is het huidige aanbod aan binnensportruimte op Urk en hoe is de spreiding van het aanbod over de wijken?
 - b. Wat is de huidige (2018) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport in de gemeente Urk?
 - c. Wat is de huidige (2018) en toekomstige (2025 en 2035) behoefte aan binnensportruimte voor het bewegingsonderwijs?
 - d. Wat is de huidige bezetting van de gemeentelijke binnensportruimtes, en hoe verhoudt deze zich tot andere gemeenten?
2. Waar moet de gemeente Urk rekening mee houden om nu en in de toekomst het aanbod van binnensportruimte aan te laten sluiten op de vraag?
 - a. Hoe beoordelen de sportverenigingen het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Urk en welke knelpunten ervaren en verwachten zij?
 - b. Welke oplossingsrichtingen voor een verbetering van het (toekomstig) aanbod aan binnensportruimte zijn voorstelbaar, rekening houdend met de antwoorden op voorgaande onderzoeksvragen?

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn prognoses en ontwikkelingen besproken die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. In hoofdstuk 3 is het huidige aanbod aan binnensportruimte op Urk aan bod gekomen. In hoofdstuk 4 is ingegaan op de behoefte aan binnensportruimte. Vervolgens is in hoofdstuk 5 de bezetting van de binnensportaccommodaties geanalyseerd. In hoofdstuk 6 zijn de uitkomsten van de gebruikersbevraging besproken. In hoofdstuk 7 worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek behandeld en met de onderzoeksvragen verbonden.

2. Relevante prognoses en ontwikkelingen

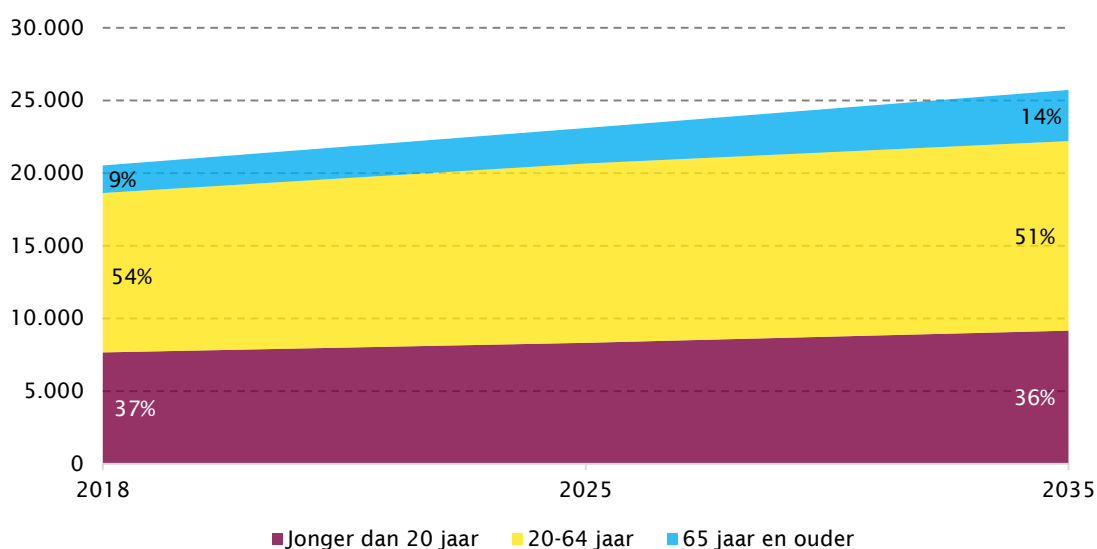
In dit hoofdstuk worden enkele ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsprognose van de gemeente Urk, de leerlingenprognoses van de Urker scholen en de landelijke ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolking

Gemeente

Urk is een jonge gemeente. Meer dan een derde van de bevolking is jonger dan 20 jaar (figuur 2.1). Het aandeel ouderen (65 jaar en ouder) is met negen procent klein. De gemeente zal naar verwachting in de periode tot 2035 met 25 procent gaan groeien, van 20.526 naar 25.710 inwoners. De leeftijdsgroep 65 jaar en ouder groeit relatief gezien het hardst in deze periode, met 84 procent (+1.600 inwoners).

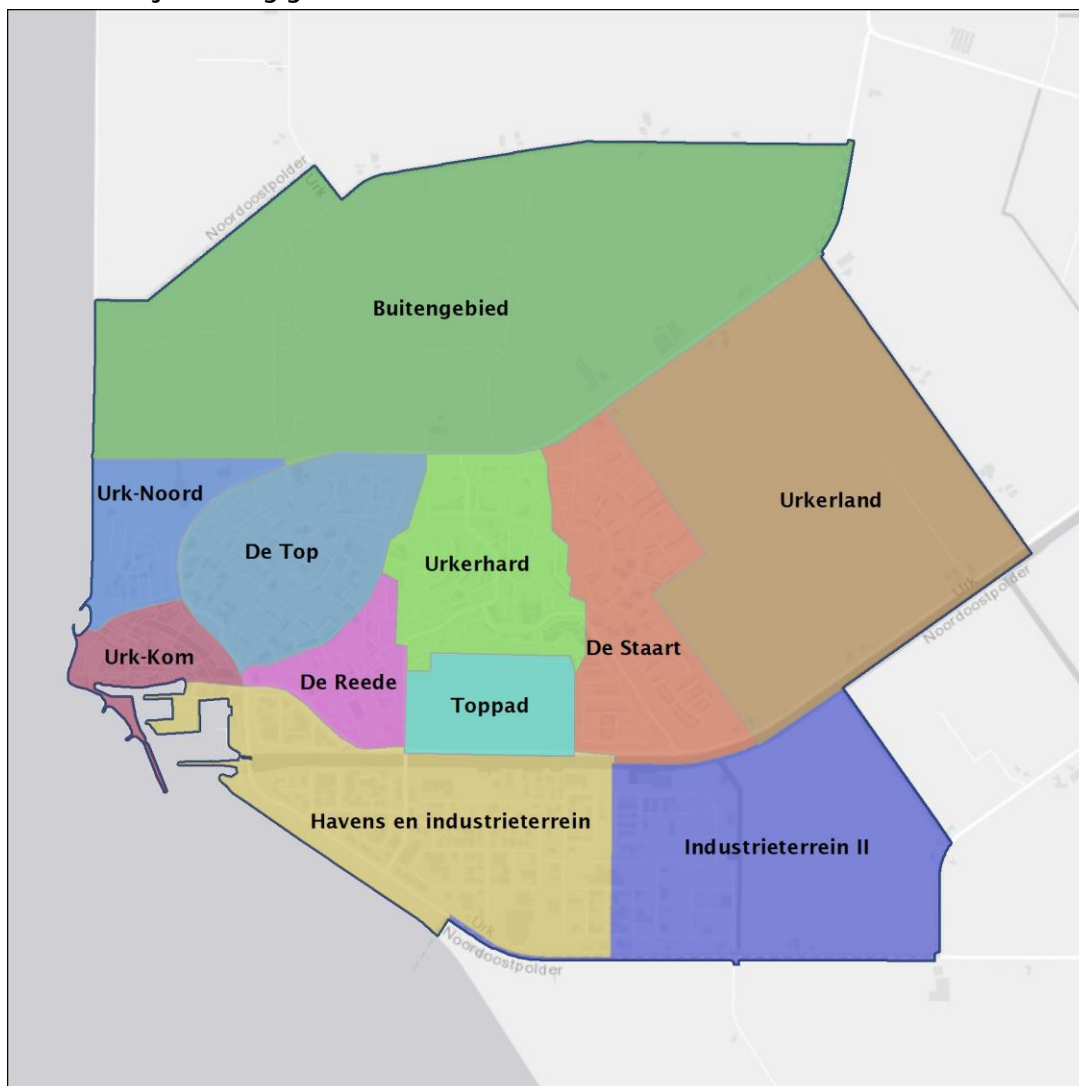
Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingsontwikkeling gemeente Urk in de periode 2018-2035

Wijken

De gemeente Urk kent 10 wijken (kaart 2.1). In de wijk de Staart wonen de meeste mensen (5.574, tabel 2.1). Voor de afzonderlijke wijken zijn geen prognoses beschikbaar.

Kaart 2.1 Wijkindeling gemeente Urk

Bron: CBS, 2018. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut

Tabel 2.1 Aantal inwoners per wijk

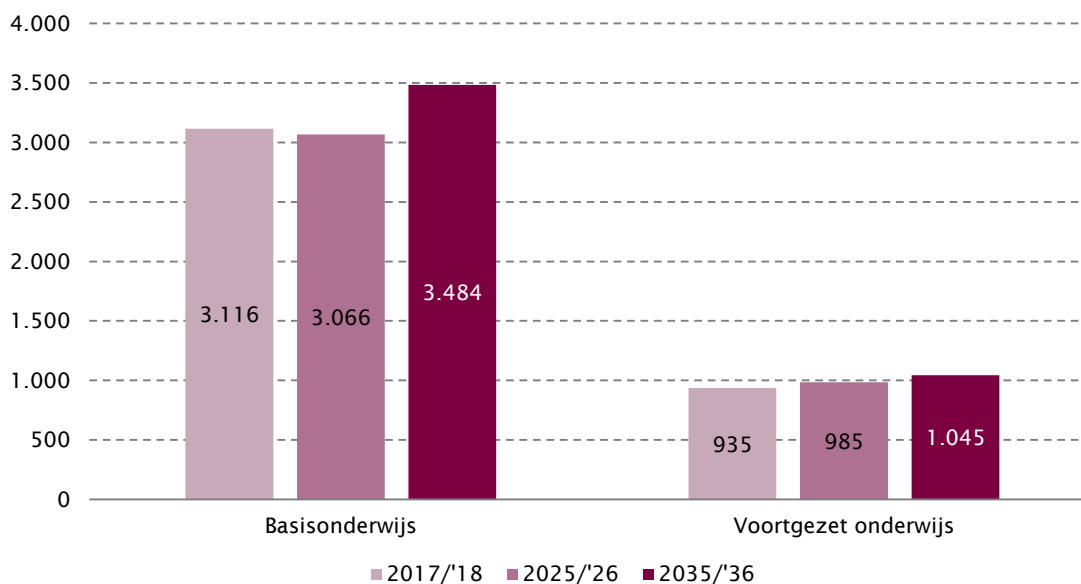
Wijk	Aantal inwoners
De Staart	5.574
Urkerhard	4.597
De Top	4.514
Urk-kom	2.014
De Reede	1.673
Urk-noord	1.106
Urkerland	558
Havens/industrieterrein	343
Buitengebied	112
Industrieterrein II	34
Totaal	20.526

Bron: CBS, 2018.

2.2 Leerlingenprognoses

Gemeenten hebben een wettelijke taakstelling in het voorzien van sportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Hoeveel sportruimtes hiervoor nodig zijn, is afhankelijk van het aantal scholen in de gemeente en het aantal leerlingen waaraan deze scholen bewegingsonderwijs geven. De gemeente Urk heeft twaalf basisscholen en twee scholen voor voortgezet onderwijs. In 2017/'18 zijn er in totaal ruim 4.000 leerlingen bij deze scholen ingeschreven. Dit aantal zal in de toekomst naar verwachting stijgen naar ongeveer 4.500 (+12%). De grootste toename in leerlingaantallen komt van de nieuwe basisschool die in de nieuwbouwwijk Schokkerhoek gaat komen. Daarnaast wordt in 2022 een school geopend voor speciaal basisonderwijs die (naar schatting) 40 leerlingen zal huisvesten.

Figuur 2.2 Huidige en toekomstige leerlingaantallen gemeente Urk

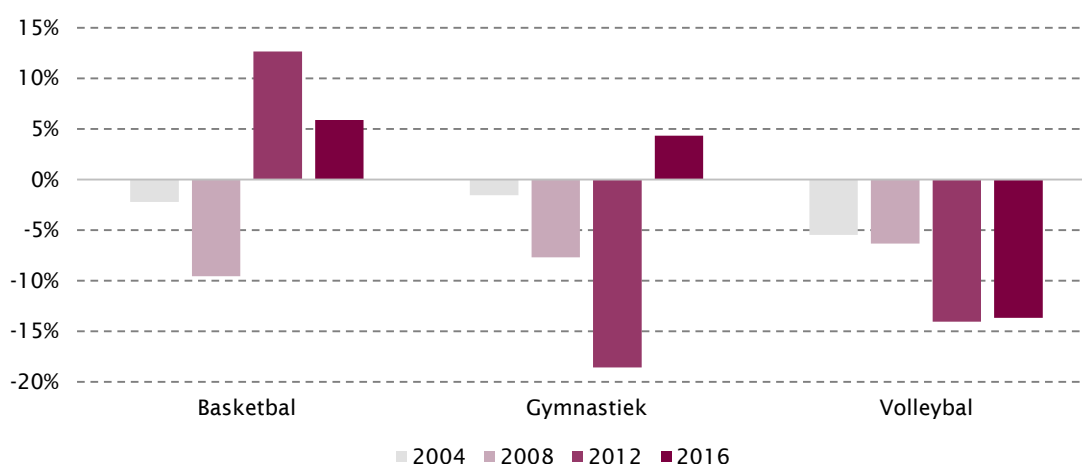
2.3 Sportdeelname

Om goede voorspellingen te kunnen doen over de behoefte aan sportaccommodaties, bezien we welke trendmatige ontwikkelingen in de sport(deelname) we kunnen identificeren en hoe deze uitwerken op het gebruik van sportaccommodaties in de toekomst.

In de afgelopen vijftien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland, na een periode van groei, inmiddels constant is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond de 65 procent, evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 30%). De ledentallen van de sportbonden zijn zeker niet stabiel. Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste vijftien jaar een-op-een toepasbaar is op de vijftien jaar die gaan komen. Echter, het ligt niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een afname te maken hebben gehad, ineens de weg naar boven inslaan. Evenmin zullen sporten die de afgelopen jaren fors zijn gegroeid, de komende jaren in hetzelfde tempo doorgroeien.

In figuur 2.3 zijn de binnensportbonden weergegeven die actieve verenigingen op Urk hebben. De basketbalbond kent in de laatste jaren een opmars in ledentallen. Dit geldt ook voor de gymnastiekunie, in de meest recente periode. De volleybalbond heeft sinds 2000 te maken met een structurele afname van ledentallen. Voetbal maakt in zijn geheel als sport wel een groei door, maar het zaalvoetbal (5% van alle voetballers) heeft te maken met een afname van het aantal leden (niet in figuur). De ontwikkeling van ledentallen heeft betrekking op sportbonden. Verenigingen en sportgroepen die buiten de bond om dezelfde sport beoefenen blijven buiten beschouwing.

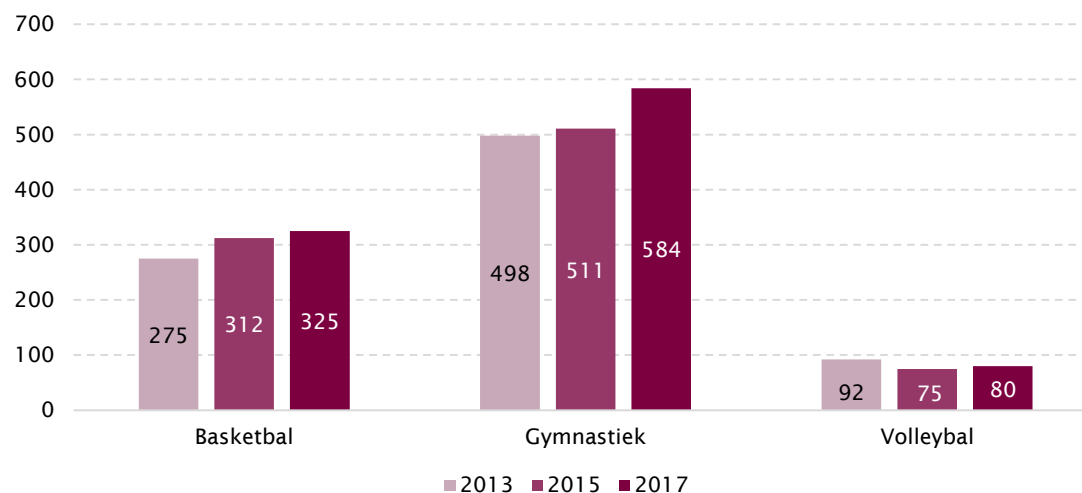
Figuur 2.3 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2004-2016 (met 2000 als uitgangsjaar), afgezet tegen de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in diezelfde periode (in procenten)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Naast de typische binnensporten, zien wij een verschuiving van een aantal typische buitensporten naar de binnensportaccommodaties. Veldvoetbal vindt in de wintermaanden veelal in de sporthallen plaats voor trainingen en/of zaalwedstrijden. Dit leidt vaak tot een topdrukke in de winterperiode.

Tabel 2.4 Ledentalontwikkeling sportbonden op Urk in de periode 2013-2017 (in absolute aantallen)

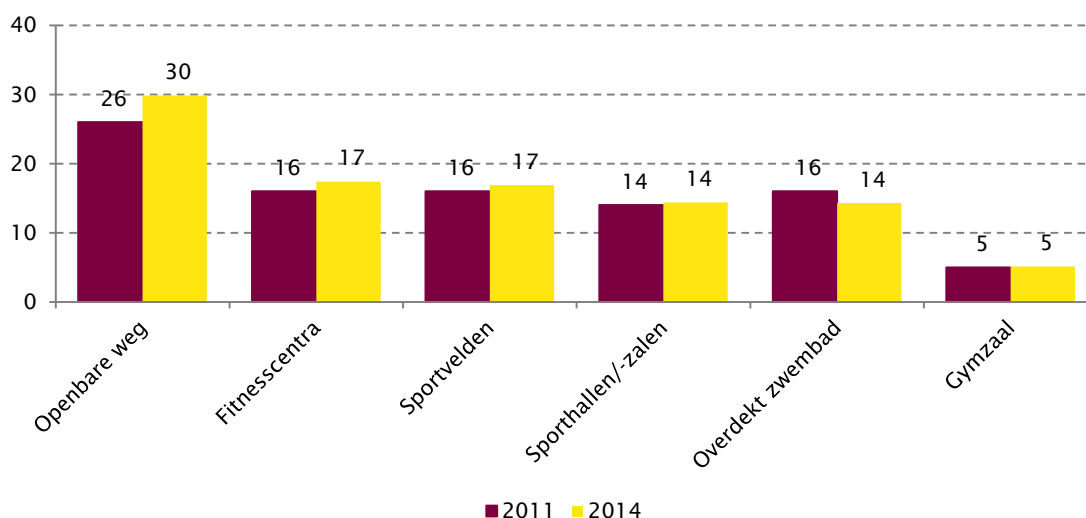
Bron: KISS-rapportage gemeente Urk, 2018. Bewerking: Mulier Instituut, 2018.

In de periode 2013-2017 zijn de ledenaantallen van basketbal- en gymnastiekverenigingen op Urk gestegen. In dezelfde periode kromp de volleybalsport op Urk (figuur 2.4). Naast bovenstaande binnensporten vind op Urk een interne zaalvoetbalcompetitie plaats (buiten de bond om). Veel van deze wedstrijden moeten echter buiten Urk worden gespeeld als gevolg van ruimtegebrek in de binnensportaccommodaties.

2.4 Sportaccommodatiegebruik

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maakt de Nederlander vooral voor sportbeoefening gebruik van de openbare weg (30%; figuur 2.5). Daarbij wordt de openbare weg gebruikt voor onder andere hardlopen, wandelen en wielrennen. Circa 17 procent van alle Nederlanders (6-79 jaar) maakte in 2014 gebruik van sportvelden voor het beoefenen van een sport, en 14 procent van sporthallen/-zalen. In vergelijking met 2011 valt op dat het gebruik van de openbare weg is toegenomen (26% in 2011), en dat het gebruik van sportvelden en sporthallen/-zalen constant is gebleven.

Figuur 2.5 Gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening in 2011 en 2014 (in procenten, bevolking Nederland 6-79 jaar)

Bron: OBiN, 2010-2011 en 2013-2014. Bewerking: Mulier Instituut.

Noot: Gebruik gymzaal is exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Kijken we welke leeftijdscategorieën vooral gebruikmaken van binnensportaccommodaties, dan zien we dat vooral de jeugd (6- tot 18-jarigen) relatief veel gebruikmaakt van de sporthallen en -zalen (tabel 3.2). Het gebruik van de accommodaties neemt snel af naarmate de leeftijd toeneemt.

Tabel 3.2 Percentage van de Nederlandse bevolking dat gebruikmaakt van sporthallen/-zalen en gymzalen naar leeftijdsgroep

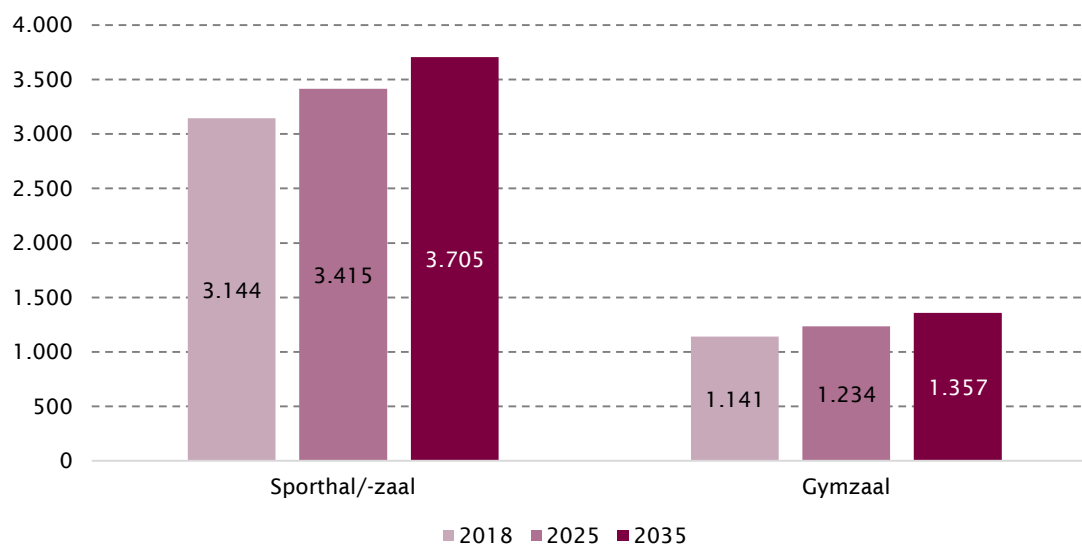
	Gebruik sporthal/sportzaal	Gebruik gymzaal*
6-79 jaar	14	5
6-11 jaar	32	15
12-17 jaar	34	14
18-24 jaar	25	7
25-34 jaar	15	3
35-49 jaar	10	3
50-64 jaar	7	2
65-79 jaar	6	3

Bron: OBiN, 2013-2014.

* Exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Op basis van de landelijke gebruikscijfers maken in 2018 naar schatting 3.144 inwoners uit de gemeente Urk voor sportbeoefening gebruik van sporthallen en /of sportzalen, en 1.141 inwoners van gymzalen. Gelet op de bevolkingsprognose van Urk (paragraaf 2.1) is de verwachting dat het aantal gebruikers van binnensportruimtes in de periode tot aan 2035 zal toenemen (figuur 2.6).

Figuur 2.6 Geschat aantal inwoners van Urk dat gebruik maakt van binnensportruimtes naar type ruimte in 2018-2035

3. Aanbod binnensportruimte

3.1 Huige situatie aanbod

Standardsporthallen hebben minimaal drie vakken en hebben 44 bij 24 meter of 48 bij 28 meter als standaardafmeting. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, tennis, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen), alsmede trainingsvormen voor klimsport. In de gemeente Urk liggen twee sporthallen, de Vlechttuinen en de Schelp.

Sportzalen zitten qua standaardafmetingen (28x22 meter) tussen sporthallen en gymzalen in. De hoogte van standardsportzalen is minimaal zeven meter zodat de accommodaties geschikt is voor het beoefenen van diverse sporttakken. Afhankelijk van de afmetingen van de sportzaal biedt een sportzaal voor badminton, basketbal, boksen, judo/karate, klimsport, korfbal, tafeltennis en volleybal dezelfde trainings- en competitiemogelijkheden als sporthallen. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Binnen de gemeente staat één sportzaal, de Waaiershoek.

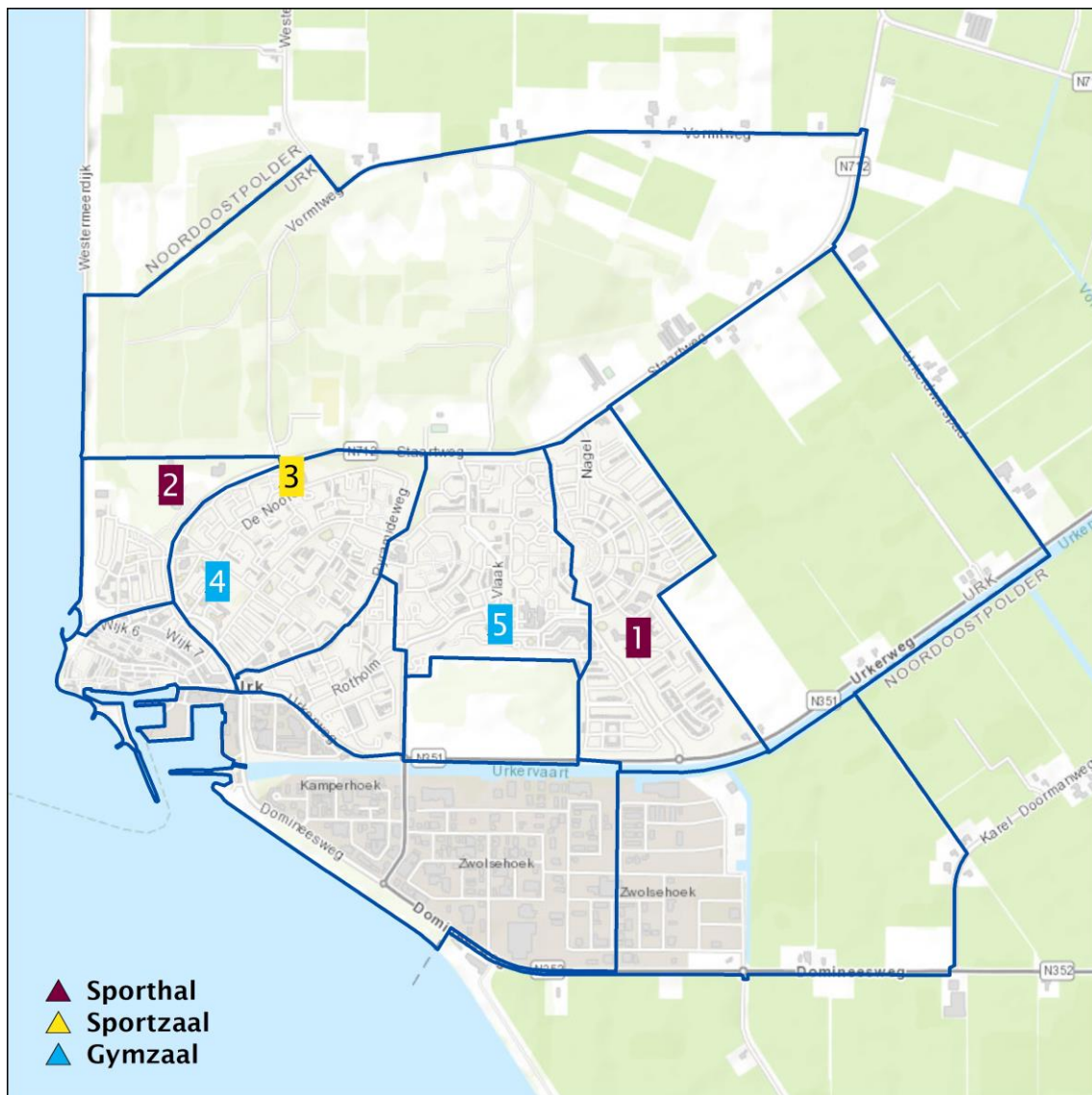
Gymzalen kennen een standaardafmeting van 22 bij 14 meter. Gymzalen zijn zaalsportruimtes die (primair) voor bewegingsonderwijs worden gebouwd. Gymzalen bieden mogelijkheden voor wedstrijden voor diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Voor andere sporten kunnen gymzalen fungeren als trainingsmogelijkheid. Op Urk staan twee gymzalen, de Noord en de Nagel.

De Noord heeft, naast de gymzaal, een aparte turnzaal. Hierin staan vaste toestellen waardoor er geen andere sporten kunnen worden beoefend. Deze staat daarom apart vermeld in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Binnensportaccommodaties op Urk

		Accommodatie	Wijk	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Zaaldelen
<i>Sporthal</i>	1	De Vlechttuinen	De Staart	50	30	7	3
	2	De Schelp	Urk-Noord	44	30	7	3
<i>Sportzaal</i>	3	Waaiershoek	De Top	28	22	7	2
<i>Gymzaal</i>	4	De Noord	De Top	21	12	5,5	1
	5	De Nagel	Urkerhard	21	12	5,5	1
<i>Turnzaal</i>	4	De Noord	De Top	21	12	6,2/7,2	1

Kaart 3.1 Binnensportaccommodaties in de gemeente Urk

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

3.2 Vergelijking met Database Sportaanbod (DSA)

De Database SportAanbod (DSA)¹ omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). Nederland telt volgens de DSA 4.100 gymzalen, 689 sportzalen en 1.841 sporthallen. Dit komt neer op een gemiddelde van 16,2 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (alle leeftijden zijn hierbij meegenomen). Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

Tabel 3.2 Aantal sportaccommodaties Urk in vergelijking met Database Sportaanbod (DSA)

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaalsporteenheden	
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners
Gemeente Urk	2	2,4	1	1,2	2	2,4	10	12,2
VSG-regio Flevoland	30	1,9	22	1,4	91	5,7	225	14,0
Gemeenten met minder dan 25.000 inwoners	388	3,5	132	1,2	619	5,5	2.047	18,3
Nederland	1.841	2,7	689	1,0	4.100	6,1	11.001	16,2

Bron: Databestand Sportaanbod (DSA), 2016. Bewerking: Mulier Instituut.

De gemeente Urk heeft in verhouding met de VSG-regio Flevoland², vergelijkbare gemeenten en het Nederlands gemiddelde weinig gymzalen. Het totaal aantal zaalsporteenheden in de gemeente is ook lager dan het landelijk gemiddelde, dit komt door het relatief lage aantal gymzalen in de gemeente. Het aantal sporthallen en sportzalen is vergelijkbaar met landelijke gemiddelden.

3.3 Functionaliteit aanbod

In deze paragraaf wordt gekeken naar de functionaliteit van het huidige aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Urk. De vloerafmetingen van de accommodaties worden naast de richtlijnen gelegd die zijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF om te bezien welke sporten in welke ruimtes kunnen worden geaccommodeerd. Om de geschiktheid voor bewegingsonderwijs te toetsen, worden de afmetingen die zijn opgenomen in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Urk 2018 en de richtlijnen van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) gebruikt. In deze analyse wordt alleen naar de vloerafmetingen gekeken. Het is niet gezegd dat indien een ruimte de noodzakelijke afmetingen heeft, er in de praktijk bewegingsonderwijs gegeven kan worden of dat er specifieke sporten kunnen worden beoefend. Hiervoor moet naar de

¹ De DSA wordt gesubsidieerd door het ministerie van VWS en is in beheer van het Mulier Instituut. De accommodatiegegevens uit de DSA worden uitgewisseld en gesynchroniseerd met sportbonden, provinciale sportraden, gemeenten en overige partijen (o.a. Kadaster, CBS, Locatus).

² De VSG-regio Flevoland bestaat uit de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde.

aanwezige materialen, de belijning van de vloeren en de plaatsing van de grondpotten in de vloer worden gekeken. Deze analyse heeft als doel om uiteen te zetten welke mogelijkheden de ruimtes in theorie hebben. Met deze informatie kan eventueel worden besloten om door het plaatsen van extra materialen, aanleggen van nieuwe belijning of (her)plaatsen van grondpotten de functionaliteit van de ruimtes te vergroten.

Bewegingsonderwijs

In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Urk 2018 is opgenomen dat een ruimte voor bewegingsonderwijs minimaal 252 vierkante meter dient te zijn met een hoogte van minstens vijf meter. De KVLO is van mening dat deze, veelgebruikte, standaardmaat van 252 vierkante meter (21 bij 12 meter) te klein is voor de huidige invulling van bewegingsonderwijs, zowel in het primaire onderwijs als het voortgezet onderwijs. Het gelijktijdig zelfstandig en gedifferentieerd werken in groepen aan verschillende bewegingsactiviteiten, het (sport)spelen op aangepaste veldjes, vraagt om bredere en grotere zalen (KVLO, 2009). De KVLO is van mening dat een zaal voor bewegingsonderwijs minimaal 308 vierkante meter dient te zijn (22 bij 14 meter). Daarnaast worden voor het voortgezet onderwijs, naast de minimale standaardzalen, grotere (26 bij 14) en dubbele gymzalen (28 bij 22 meter) aanbevolen (KVLO, 2009).

De twee sporthallen op Urk zijn, gebaseerd op de vloerafmetingen, geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs (tabel 3.3). Zowel de Vlechttuinen als de Schelp is op te delen in drie delen door middel van scheidingswanden. De afmetingen van de zaaldelen voldoen zowel aan de eisen die zijn opgenomen in de verordening, als aan de richtlijnen van de KVLO. Sporthal de Schelp bestaat al bijna 40 jaar en verkeert in een verouderde staat. Het is de vraag hoe lang de sporthal zijn functionaliteit en kwaliteit behoudt.

De sportzaal op Urk, Waaierhoek, is volgens zowel de verordening als de KVLO geschikt voor bewegingsonderwijs. De zaal is door middel van een scheidingswand in tweeën op te delen. De twee aparte zaaldelen zijn zowel volgens de verordening als de richtlijn van de KVLO geschikt voor bewegingsonderwijs.

Zowel de Noord als de Nagel voldoet qua afmetingen aan de verordening. Beide gymzalen zijn volgens de richtlijn van de KVLO te klein om bewegingsonderwijs te accommoderen.

Tabel 3.3 Functionaliteit binnensportaccommodaties op Urk

	Accommodatie	Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Aantal geschikte zaaldelen voor bewegingsonderwijs	
					Verordening	KVLO-richtlijn
<i>Sporthal</i>	1 De Vlechttuinen	50	30	7	3	3
	2 De Schelp	44	30	7	3	3
<i>Sportzaal</i>	3 Waaierhoek	28	22	7	2	2
<i>Gymzaal</i>	4 De Noord	21	12	5,5	1	0
	5 De Nagel	21	12	5,5	1	0

Sportgebruik

De normen die zijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF zijn opgesteld door de Normcommissie Overdekte Multidisciplinaire Sportaccommodaties (tabel 3.4). Voor deze analyse wordt uitgegaan van de minimale afmetingseisen, zowel voor de speelveldoppervlakte als de omloop rondom het speelveld. Het is mogelijk dat een sportbond dispensatie verleent voor accommodaties die niet voldoen aan de minimale afmetingseisen. Verenigingen krijgen dan toestemming om in deze (te kleine) accommodaties aan de bondscompetities deel te nemen. Aan de andere kant stellen sportbonden strengere afmetingseisen wanneer een vereniging op een bepaald niveau competitie speelt. De accommodaties moeten voor hogere speelniveaus veelal ruimer of hoger zijn.

Sportruimtes die niet voldoen aan de specifieke afmetingseisen voor bepaalde sporten, kunnen wel gebruikt worden voor trainingen van deze sporten of voor niet-bond gerelateerde activiteiten zoals clinics.

Tabel 3.4 Minimale afmetingen sportaccommodaties per sport (in meters)

Sport	Lengte	Breedte	Hoogte
Badminton	15,4	8,1	7,0
Volleybal	24,0	15,0	7,0
Basketbal	28,0	16,0	7,0
Handbal	40,0	20,0	7,0
Combiveld ^a	44,0	24,0	-

Bron: Handboek Sportaccommodaties, 2017.

^a Geschikt voor onder andere zaalhandbal, -hockey, -korfbal en -voetbal.

De beide sporthallen op Urk zijn groot genoeg om een combiveld te accommoderen. Sportzalen zijn per definitie niet groot genoeg voor een combi- of een handbalveld. De sportzaal op Urk is groot genoeg om competitievormen van basketbal, volleybal en badminton te accommoderen. Gymzalen zijn voor de meeste binnensporten te klein. Qua oppervlakte past in beide gymzalen bijvoorbeeld een badmintonveld, maar de gymzalen zijn niet hoog genoeg voor een officieel veld.

3.4 Afstand inwoners tot binnensportaccommodaties

De inwoners van de gemeente Urk moeten gemiddeld 900 meter afleggen naar de dichtstbijzijnde sporthal (tabel 3.5). Dit is flink lager dan het gemiddelde van de VSG-regio Flevoland (2 km) en Nederland (1,6 km).

Tabel 3.5 Gemiddelde afstand van inwoners tot binnensportaccommodatie per type (in kilometers)

	Sporthal, -zaal of gymzaal	Sporthal/-zaal	Sporthal
Gemeente Urk	0,6	0,8	0,9
VSG- regio Flevoland	Nb	Nb	2,0
Nederland	Nb	Nb	1,6

De afstanden die de inwoners van Urk moeten afleggen worden vergeleken met de bereidbaarheid om 3 kilometer te overbruggen voor sportbeoefening³. Dit is de maximale afstand die niet-sporters bereid zijn om te reizen voor sportdoeleinden en wordt gezien als verzorgingsgebied van een sporthal. Nagenoeg alle inwoners van Urk wonen binnen 2 kilometer van een sporthal (tabel 3.6). In Nederland woont 89,6% van de bevolking binnen 3 kilometer van een sporthal. De ruimtelijke spreiding van sporthallen in Urk is dus beter dan gemiddeld in Nederland.

Tabel 3.6 Aantal inwoners binnen 1-2-3 km van binnensportaccommodaties op Urk naar type accommodatie

	0-1 km		0-2 km		0-3 km		meer dan 3 km	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Sporthal, -zaal of gymzaal	18.485	93%	19.865	99,8%	19.895	100%	0	0%
Sporthal	10.890	55%	19.760	99,3%	19.895	100%	0	0%

3.5 Afstand tot onderwijslocaties

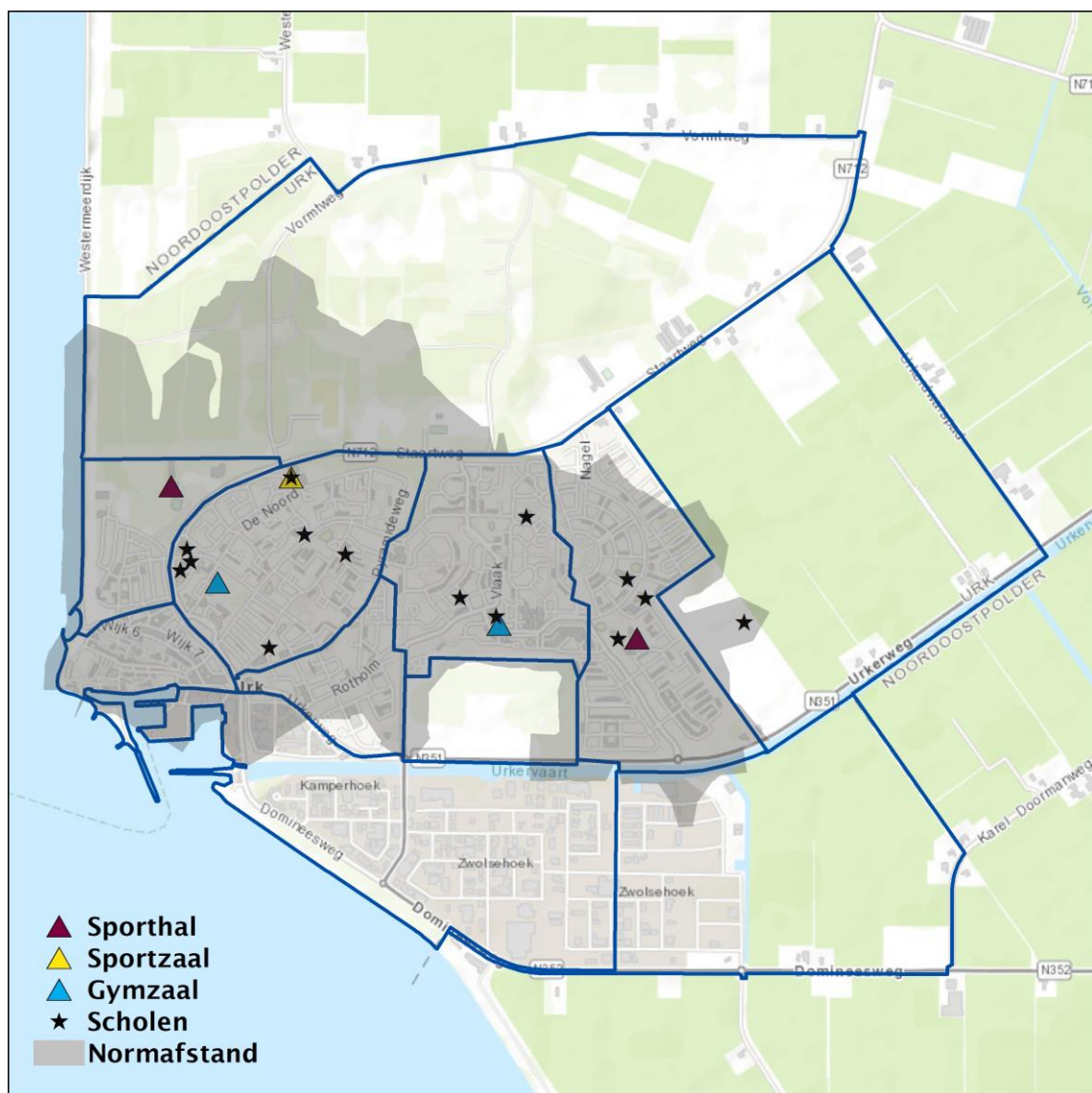
De gemeente heeft een taakstelling in het voorzien van ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. De normafstanden in de gemeente Urk bedragen 1.000 meter (gemeten over een voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg) voor basisonderwijs en speciaal onderwijs. Voor scholen in het voortgezet onderwijs bedraagt de normafstand 2.000 meter. De normafstanden zijn ruimer naarmate een onderwijsinstelling minder klokuren bewegingsonderwijs geeft⁴.

Op Urk zijn twaalf basisscholen en twee middelbare scholen. Alle scholen liggen binnen 1 kilometer van een binnensportaccommodatie, waarmee wordt voldaan aan de eis uit de verordening (kaart 3.2).

³ Sportaccommodaties in beeld (Hoekman et al., 2015)

⁴ Volgens de verordening kent de gemeente de taakstelling om binnen 1 kilometer (bij ten minste 20 klokuren), 3,5 kilometer (bij tenminste 15 klokuren) of 7,5 kilometer (bij tenminste 5 klokuren) bewegingsonderwijs te accommoderen

Kaart 3.2 Normafstand van 1 kilometer van scholen naar binnensportaccommodaties op Urk

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

4. Behoeftte aan binnensportruimte

4.1 Georganiseerde binnensport

De behoefte aan binnensportruimte kan worden berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen⁵. In deze kengetallen worden gymzalen niet aan sportbeoefening, maar aan bewegingsonderwijs gekoppeld. Om deze reden worden gymzalen in de paragraaf buiten beschouwing gelaten.

De draagvlakcijfers schrijven een sporthal voor per 15.000-20.000 inwoners (tussen de 6 en 80 jaar) en een sportzaal per 10.000-12.500 inwoners. In totaal kent de gemeente Urk 17.755 inwoners tussen de 6 en 80 jaar (20.526 inwoners in totaal).

Tabel 4.1 Vraag-aanbodanalyse binnensportaccommodaties gemeente Urk, o.b.v. Planologische Kengetallen in 2018, 2025 en 2035 (op basis van inwoners 6 – 79 jaar)

Type	Aanbod	Behoeftte		Overschot (+) / tekort (-)	
		Min.	Max.	Min.	Max.
Sporthallen					
2018	2	1	1	+1	+1
2025	2	1	2	+1	0
2035	2	1	2	+1	0
Sportzalen					
2018	1	2	2	-1	-1
2025	1	2	2	-1	-1
2035	1	2	2	-1	-1

Op Urk bestaat een huidige theoretische behoefte aan één sporthal en twee sportzalen voor sportbeoefening. In de toekomst loopt (op basis van de bevolkingsprognose) de behoefte aan sporthallen op naar maximaal twee, waar met het huidige aanbod aan wordt voldaan. Aan sportzalen bestaat een theoretisch tekort. Dit wordt in de huidige situatie gecompenseerd door het overschot aan sporthallen. Het afgeronde tekort aan sportzalen blijft gelijk in de periode tot aan 2035.

4.2 Bewegingsonderwijs

Er zijn geen wettelijke normen voor de hoeveelheid gymlessen die basisscholen en middelbare scholen op het rooster moeten hebben staan. De landelijk richtlijn is twee lessen per week. In de politiek wordt al jaren gesproken over uitbreiding naar drie klokuren. Het is echter twijfelachtig of dit als verplichting opgelegd gaat worden aan de scholen, en daarnaast of gemeenten geacht worden de benodigde ruimte te faciliteren. Mogelijk dat voor het derde uur bewegingsonderwijs juist gekeken wordt naar de ruimtelijke mogelijkheden van het schoolplein en nabijgelegen

⁵ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer. In deel 3 zijn kengetallen opgenomen over de ruimte voor vrije tijd en recreatie.

buitensportaccommodaties of dat gekozen wordt voor een ‘natte’ gymles. Een gymles in het basisonderwijs duurt meestal 45 minuten, in het voortgezet onderwijs 50 minuten. De gymlessen worden vertaald naar klokuren (60 minuten).

Het aantal klokuren wordt door gemeenten gebruikt om de sportaccommodaties ‘toe te wijzen’ aan scholen waar bewegingsonderwijs kan worden gegeven. In totaal geven op Urk twaalf basisscholen en twee middelbare scholen 224 uren bewegingsonderwijs waarbij 56% wordt gegeven door de basisscholen en 44% door de middelbare scholen. Dit aantal klokuren vertaalt zich naar een benodigd aantal zaaldelen van acht. Er zijn in totaal in de gemeente tien zaaldelen aanwezig die geschikt zijn voor het accommoderen van bewegingsonderwijs.

Tabel 4.2 Klokuren bewegingsonderwijs en benodigd aantal zaaldelen in de gemeente Urk in 2017/'18, 2025/'26 en 2035/'36

		Aantal onderwijslocaties	Aantal klokuren bewegingsonderwijs	Benodigd aantal zaaldelen	Aanwezige zaaldelen geschikt voor bewegingsonderwijs ⁶⁷
2017/'18	Basisonderwijs	12	125	5	
	Voortgezet onderwijs	2	98	3	
	Totaal	14	223	8	10
2025/'26	Basisonderwijs	13	121	5	
	Voortgezet onderwijs	2	103	4	
	Totaal	15	224	9	10
2035/'36	Basisonderwijs	13	133	6	
	Voortgezet onderwijs	2	110	4	
	Totaal	15	243	10	10

Op basis van de leerlingenprognoses is het benodigd aantal zaaldelen voor bewegingsonderwijs in de gemeente Urk berekend. In de toekomst is er behoefte aan tien zaaldelen voor bewegingsonderwijs op Urk. Dit zal in de praktijk naar alle waarschijnlijkheid knelpunten opleveren. Het huidige aanbod aan binnensportruimte is met de huidige hoeveelheid bewegingsonderwijs dat wordt gegeven voldoende. De basisscholen op Urk geven echter minder bewegingsonderwijs dan waar ze recht op hebben.

⁶ Hier worden de zaaldelen gebruikt die qua afmetingen voldoen aan de verordening. De turnzaal Noord is hierbij niet meegerekend vanwege de vaste turntoestelopstelling.

⁷ Op basis van de verordening voorziening huisvesting onderwijs Urk 2018

5. Bezetting en gebruik binnensportruimtes

De normatieve behoefte aan binnensportruimte voor sportbeoefening op Urk is ongeveer gelijk aan het huidige aanbod; het theoretisch tekort aan sportzalen wordt gecompenseerd door het overschot aan sporthallen (paragraaf 4.1). De behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs ligt dicht tegen de grens van de capaciteit (paragraaf 4.2). Naar verwachting zal dit een tekort opleveren bij de binnensportaccommodaties. In dit hoofdstuk kijken we hoe deze uitkomsten zich verhouden tot de dagelijkse praktijk door het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties te analyseren.

Jaargebruik

In figuur 5.1 staat het jaargebruik (in gewogen uren) van de binnensportaccommodaties op Urk naar doeleinde. De bezettingsgraad is hier gebaseerd op 15 uur per dag, 365 dagen per jaar. Gymzaal de Noord heeft een opvallend hoge bezetting. Voor sportbeoefening heeft de gymzaal de meeste gebruiksuren van alle accommodaties.

Tabel 5.1 Jaargebruik (in uren) en bezettingsgraad (in procenten) van binnensportaccommodaties op Urk naar doeleinde

		Bewegingsonderwijs	Sport	Overig	Totaal	Bezettingsgraad
Sporthal	De Schelp	967	1.016	376	2.360	43%
	De Vlechttuinen	1.008	1.434	131	2.574	47%
Sportzaal	Waaierhoek	1.200	862	100	2.162	39%
Gymzaal	De Nagel	805	1.154	5	1.964	36%
	De Noord	1.124	1.588	2	2.713	50%
Overig	De Noord Turnzaal	3	1.328		1.331	24%

De VNG en NOC*NSF hebben beiden een richtlijn voor de bouw en exploitatie van een sporthal en -zaal. Deze richtlijnen gaan uit van de (potentiële) bezetting in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of -zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. Beide sporthallen en de sportzaal voldoen aan deze richtlijn. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Deze hoeveelheid is exclusief onderwijsgebruik. Sporthal de Vlechttuinen voldoet als enige sporthal of -zaal aan deze eis. Beide richtlijnen zijn gebaseerd op gebruik van zeven dagen in de week. Op Urk worden de accommodaties op zondag niet gebruikt in verband met de zondagsrust. En dus dient het gebruik in perspectief geplaatst te worden van zes dagen.

5.1 Sporthallen en -zaal

In deze paragraaf wordt gekeken naar de bezetting van de sporthallen en -zaal op Urk. Voor de doordeweekse bezetting is gekeken naar drie tijdvakken: overdag (08:00-16:00 uur), wanneer doorgaans het bewegingsonderwijs wordt gegeven, 's avonds (16:00-23:00 uur), wanneer de accommodaties meestal voor sport worden gebruikt en de piekuren (19:00-21:00 uur), wanneer de accommodaties normaal gesproken het drukst bezet zijn en zich de meeste knelpunten voordoen. In het weekend wordt gerekend met het tijdvak 09:00-18:00 uur. Daarnaast wordt voor zowel de doordeweekse bezetting als de weekendbezetting onderscheid gemaakt tussen het reguliere seizoen (maart-november) en het winterseizoen (december-februari).

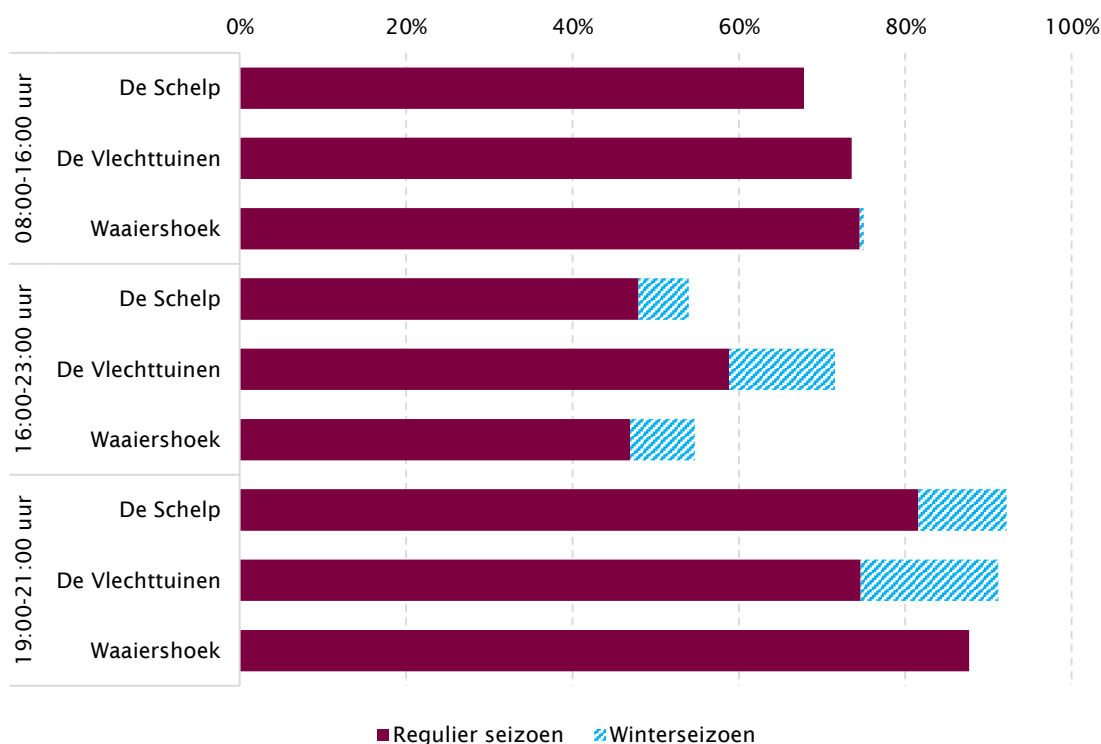
Doordeweekse bezetting

Overdag (08:00-16:00 uur) worden de sporthallen en sportzaal bijna uitsluitend voor bewegingsonderwijs gebruikt. In dit tijdvak zijn nauwelijks verschillen tussen het reguliere en winterseizoen waar te nemen (72% om 71%).

's Avonds (16:00-23:00 uur) zijn de accommodaties in de winter beter bezet dan in het reguliere seizoen. De Schelp wordt 's avonds in de winterperiode voor het grootste deel gebruikt voor zaalvoetbal, de Vlechttuinen voor basketbal en in sportzaal Waaiershoek wordt voornamelijk gevolleybald.

In de piekuren (19:00-21:00 uur) zijn de accommodaties het drukst bezet. Beide sporthallen zijn in de wintermaanden voor meer dan 90 procent bezet. Sportzaal Waaiershoek is in het reguliere seizoen beter bezet dan in het winterseizoen (88% om 84%). Deze drukke bezetting kan in theorie leiden tot knelpunten bij verenigingen en overige gebruikers.

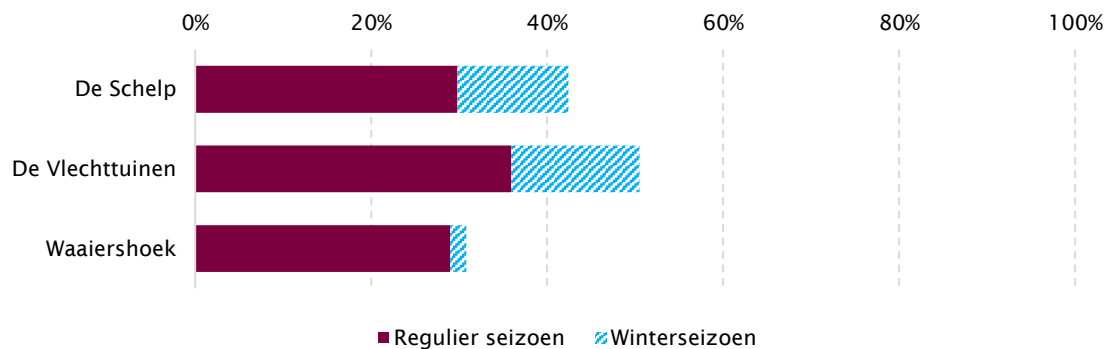
Figuur 5.1 Doordeweekse bezetting sporthallen en -zaal gemeente Urk naar tijdvak

Zaterdagbezetting

De sporthallen en -zaal op Urk worden in het weekend alleen op zaterdag gebruikt. In de Schelp wordt vooral zaalvoetbal gespeeld op zaterdag (53% van de bezette uren). In de winter is dit zelfs 92 procent. Ook in de Vlechttuinen wordt in de winter vooral gezaalvoetbald (59% van de bezette uren). In het reguliere seizoen wordt vooral gebasketbald (59%) in de Vlechttuinen. In sportzaal Waaiershoek wordt ook veel gebasketbald (45% van de bezette uren).

Figuur 5.2 Zaterdagbezetting sporthallen en -zaal gemeente Urk

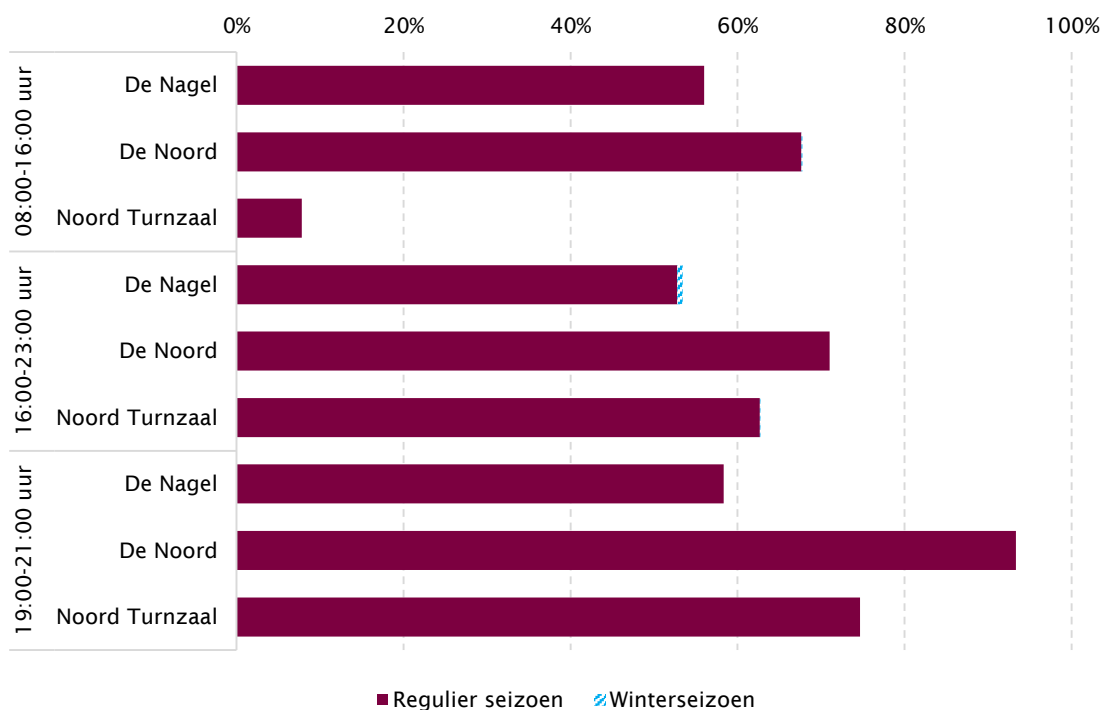
5.2 Gymzalen

In deze paragraaf wordt gekeken naar de bezetting van de gymzalen en turnzaal op Urk. Hierbij wordt dezelfde verdeling in weekdelen, tijdvakken en seizoenen gebruikt als bij de sporthallen en -zaal. Het verschil met sporthallen en sportzalen is dat gymzalen voornamelijk worden gebruikt voor bewegingsonderwijs en veel zaalsporten niet geschikt zijn voor wedstrijden (paragraaf 3.3).

Doordeweekse bezetting

Overdag (08:00-16:00 uur) worden de gymzalen voornamelijk gebruikt voor bewegingsonderwijs (de Nagel: 75% en de Noord: 72%). De turnzaal wordt bijna uitsluitend (99%) gebruikt voor gymnastiek. 's Avonds (16:00-23:00 uur) wordt in de gymzalen voornamelijk gymnastiek en volleybal beoefend. De turnzaal is volledig bezet met gymnastiek. In de piekuren (19:00-21:00 uur) zijn de gymzalen het drukst bezet. Gymzaal de Noord heeft met 93 procent de hoogste bezetting. Opvallend zijn de kleine verschillen tussen de bezetting in het reguliere seizoen en het winterseizoen. Dit is te verklaren door de afwezigheid van sporten als korfbal die 's winters gebruik maken van binnensportaccommodaties en 's zomers buiten spelen.

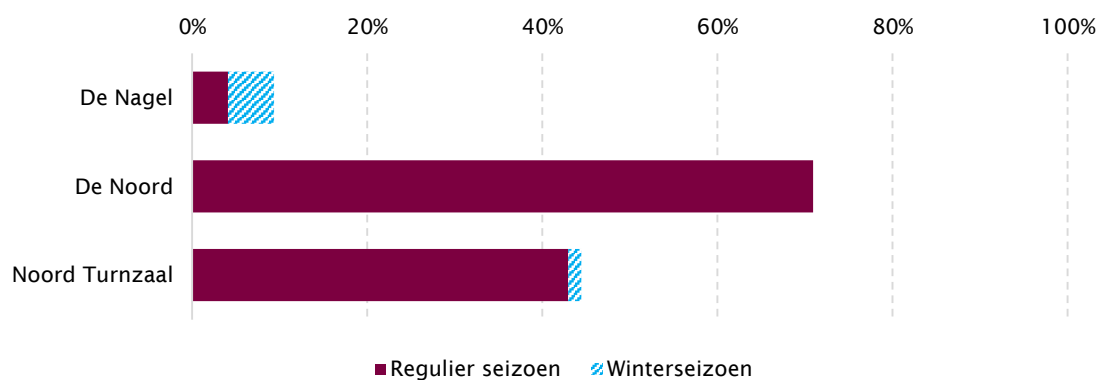
Figuur 5.3 Doordeweekse bezetting gymzalen gemeente Urk naar tijdvak

Zaterdagbezetting

De gymzalen en turnzaal op Urk worden in het weekend alleen op zaterdag gebruikt. Gymzaal de Nagel wordt in het weekend weinig gebruikt. Gymzaal de Noord en turnzaal de Noord zijn beide beter bezet op zaterdag. Net als doordeweeks in de avonduren worden de beide accommodaties vooral gebruikt voor gymnastiek.

Figuur 5.4 Zaterdagbezetting gymzalen gemeente Urk

5.3 Vergelijking met andere gemeenten

In vergelijking met een aantal gemeenten⁸, is de bezetting van binnensportaccommodaties in de gemeente Urk op de meeste momenten hoger. In de piekuren (19:00-21:00 uur) zijn de Urker accommodaties beter bezet dan die in de vergelijkbare gemeenten. De gymzalen op Urk zijn in de avonduren (16:00-23:00 uur) gemiddeld beter bezet dan de gymzalen in de vergeleken gemeenten. De sporthallen en -zaal op Urk zijn op nagenoeg alle momenten beter bezet dan die in de vergeleken gemeenten. Alleen op de zaterdag in het winterseizoen zijn de sporthallen en -zaal gemiddeld minder goed bezet.

Tabel 5.2 Gemiddelde bezetting binnensportaccommodaties in de gemeente Urk en vergelijkbare gemeenten naar type, seizoen, weekdeel en tijdvak/weekdag

Type	Seizoen	Weekdeel	Tijdvak/weekdag	Urk	Vergelijkbare gemeenten
Sporthallen en -zalen	Winterseizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	71%	51%
			16:00-23:00 uur	60%	57%
			19:00-21:00 uur	89%	80%
		Weekend	zaterdag	41%	56%
	Regulier seizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	72%	44%
			16:00-23:00 uur	51%	36%
			19:00-21:00 uur	81%	52%
		Weekend	zaterdag	32%	25%
Gymzalen	Winterseizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	61%	57%
			16:00-23:00 uur	62%	39%
			19:00-21:00 uur	74%	53%
		Weekend	zaterdag	39%	26%
	Regulier seizoen	Doordeweeks	08:00-16:00 uur	62%	53%
			16:00-23:00 uur	62%	32%
			19:00-21:00 uur	76%	43%
		Weekend	zaterdag	38%	22%

⁸ De gebruikte gemeenten in de vergelijking zijn Hardenberg, Hoogeveen en Kampen.

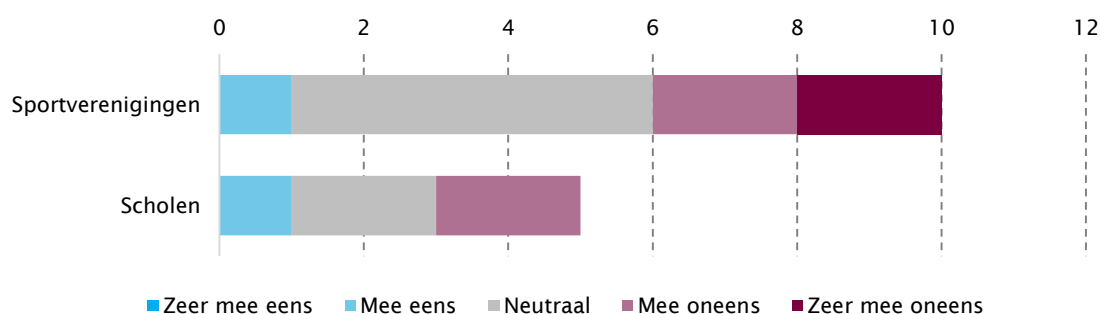
6. Gebruikersbevraging

In samenwerking met de gemeente Urk zijn sportverenigingen en scholen benaderd voor het invullen van een online vragenlijst. De vragenlijst voor sportverenigingen is door de gemeente opgesteld, waarbij het Mulier Instituut specifieke vragen over de binnensportaccommodaties heeft aangeleverd. Alle sportverenigingen op Urk zijn door de gemeente benaderd. Niet alle verenigingen maken gebruik van binnensportruimte. Het aantal reacties per vraag kan hierdoor uiteen lopen. In totaal hebben zes scholen en zestien sportverenigingen de vragenlijst ingevuld. Van de zestien sportverenigingen gaven negen aan gebruik te maken van binnensportaccommodaties.

Beschikbaarheid

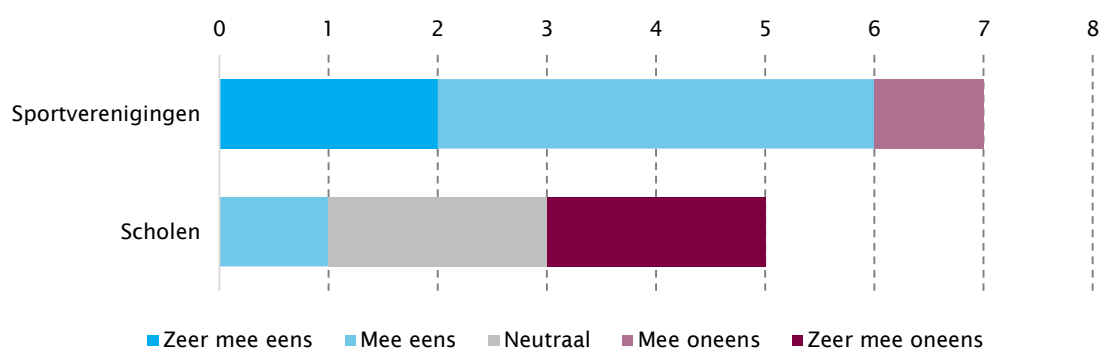
Bijna de helft van de sportverenigingen en scholen (zeven van de vijftien) staat neutraal tegenover de stelling “Er is genoeg ruimte voor binnensport in de gemeente Urk”. Van de overige acht organisaties zijn twee het eens met de stelling, en zes oneens of zeer oneens (figuur 6.1).

Figuur 6.1 Reactie op de stelling “Er is genoeg ruimte voor binnensport in de gemeente Urk” (in absolute aantallen)

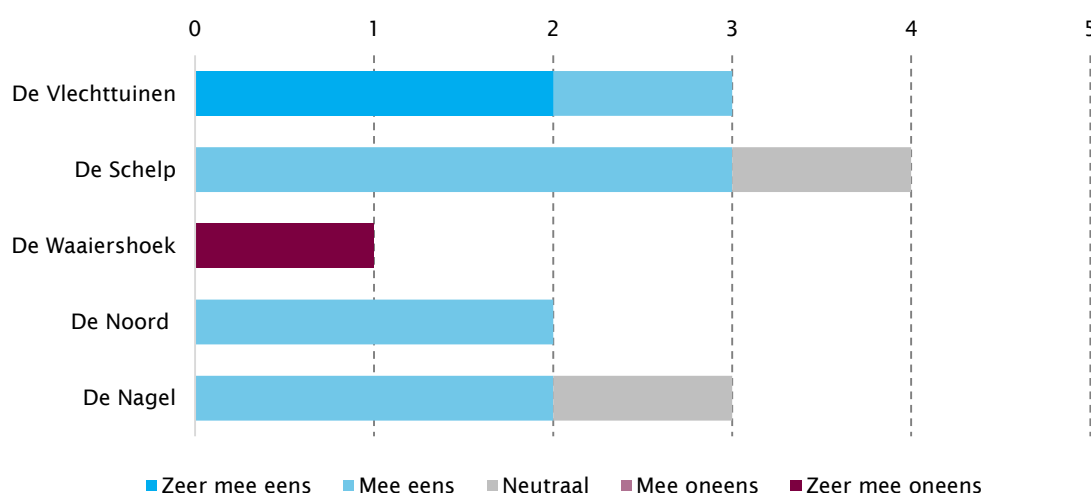
De meeste sportverenigingen (zes van de zeven) gaven aan meer binnensportruimte te huren als die beschikbaar zou komen in de gemeente (figuur 6.2). De scholen waren meer verdeeld, met één school die aangaf meer ruimte te huren als die beschikbaar zou komen, twee neutraal en twee die geen extra binnensportruimte zouden huren, mocht die beschikbaar komen in de gemeente.

Figuur 6.2 Reactie op de stelling “Mijn organisatie zou meer uren huren wanneer er meer binnensportruimte beschikbaar komt in de gemeente Urk” (in absolute aantallen)

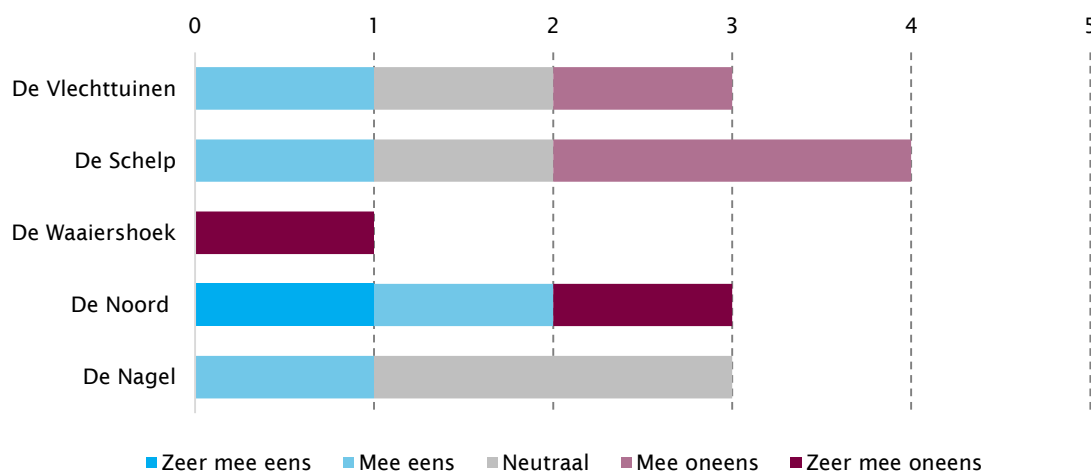
Hoewel (vooral sport-) organisaties in de gemeente aangeven dat ze meer ruimte zouden willen huren als die beschikbaar zou komen, zijn, als er afzonderlijk wordt gekeken naar de gebruikers per accommodatie, de gebruikers over het algemeen tevreden over de momenten waarop ze gebruik kunnen maken van de betreffende accommodaties. Alleen een gebruiker van sportzaal de Waaiershoek geeft aan dat de accommodatie niet beschikbaar is op de gewenste momenten (figuur 6.3).

Figuur 6.3 Reactie op de stelling “De binnensportaccommodatie(s) is (zijn) beschikbaar op de momenten (dagen en tijdstippen) dat mijn organisatie deze wil gebruiken.” (in absolute aantallen)

Gebruikers van de binnensportaccommodaties geven wisselend aan of ze al dan niet meer uren zouden willen huren in de betreffende binnensportaccommodaties (figuur 6.4). Opvallend is dat een gebruiker van de Waaiershoek aangeeft niet meer uren in de ruimte te willen huren, terwijl deze eerder aangaf dat de sportzaal niet beschikbaar was op de gewenste momenten (figuur 6.3).

Figuur 6.4 Reactie op de stelling “Mijn organisatie wil meer uren huren dan nu mogelijk is in de binnensportaccommodatie(s)” (in absolute aantallen)

7. Samenvatting en conclusie

7.1 Samenvatting

De gemeente Urk heeft twee sporthallen, één sportzaal en twee gymzalen. Hiermee komt Urk op 12,2 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners. Dit is vrij weinig in vergelijking met gemeenten van vergelijkbare grootte en het Nederlands gemiddelde. De bezetting van de binnensportaccommodaties op Urk is daarmee hoog. Zowel overdag als in de avonduren hebben de accommodaties een hoge bezettingsgraad. Overdag worden de accommodaties bijna volledig voor bewegingsonderwijs gebruikt en 's avonds maken verschillende sportverenigingen gebruik van de accommodaties.

In vergelijking met andere gemeenten worden de accommodaties op Urk gedurende vrijwel elk dagdeel gemiddeld meer gebruikt. De sporthallen en -zaal zijn in het winterseizoen gemiddeld voor 89 procent bezet. De twee sporthallen in de gemeente hebben zelfs bezettingsgraden van meer dan 90 procent, wat in de praktijk knelpunten kan opleveren. Ook de gymzalen op Urk worden veel voor sport gebruikt.

Het jaargebruik in uren is in de Urker binnensportaccommodaties goed. Beide sporthallen en de sportzaal voldoen aan de richtlijn van de VNG van 1.600 uur gebruik op jaarbasis. Rekening houdende met het feit dat op Urk de accommodaties niet op zondagen worden gebruikt duidt dit nogmaals op een hoge bezettingsgraad van de binnensportaccommodaties.

Het bewegingsonderwijs kan met het huidige aantal klokuren terecht in de binnensportaccommodaties. In de huidige situatie is echter weinig ruimte over terwijl de scholen minder uren bewegingsonderwijs aanvragen dan waar ze recht op hebben. In de periode tot aan 2035 zal de behoefte aan zaaldelen voor bewegingsonderwijs toenemen.

Urk heeft een jonge, groeiende bevolking. In de periode tot aan 2035 is een bevolkingsgroei geprognoseerd. Dit komt vooral door de nieuwbouwwijk Schokkerhoek, gelegen in het zuidoosten van de gemeente. Eén van de aanleidingen van dit onderzoek was het vraagstuk of met de bouw van Schokkerhoek al dan niet een binnensportaccommodatie zou moeten worden gerealiseerd. Een sporthal lijkt hier de meest voor de hand liggende uitbreiding.

7.2 Conclusie

Voor sportbeoefening op Urk is in theorie genoeg binnensportruimte aanwezig. In de praktijk zijn de accommodaties druk bezet. In de huidige situatie lijkt het in de accommodaties te knellen, en met de geprognoseerde bevolkingsgroei in de gemeente ligt het in de lijn der verwachting dat in de toekomst het huidige aanbod van binnensportaccommodaties tekort zal schieten. In de huidige situatie is de gemiddelde bezetting van binnensportaccommodaties hoger dan die van accommodaties in vergelijkbare gemeenten.

Voor bewegingsonderwijs is in theorie voldoende ruimte binnen de gemeente. Met een behoefte aan acht zaaldelen voor bewegingsonderwijs en een aanbod van tien is in de gemeente Urk genoeg ruimte. In 2025 zal het benodigd aantal zaaldelen voor bewegingsonderwijs volgens de prognose oplopen naar negen en in 2035 naar tien. Hoewel dit aansluit bij het huidige aanbod, is een optimale planning nodig om het in goede banen te leiden. Het is aannemelijk dat dit in de praktijk knelpunten gaat opleveren.

De meeste sportverenigingen (6 van de 7) geven aan dat ze meer binnensportruimte zouden huren als deze beschikbaar zou komen in de gemeente. Dit sluit aan bij de eerdergenoemde hoge bezettingsgraden in de avond- en piekuren en knelpunten die verenigingen daarbij kunnen ervaren.

De achterliggende vraag van dit onderzoek is of het realiseren van een nieuwe binnensportaccommodatie te rechtvaardigen is wanneer Urk groeit als gevolg van de nieuwbouwwijk Schokkerhoek. De binnensportaccommodaties hebben te maken met hoge bezettingsgraden (ook vergeleken met andere gemeenten) en het bewegingsonderwijs heeft te maken met knelpunten in de planning. Daarnaast zal de Urker bevolking tot aan 2035 in aantal toenemen waardoor de druk op de bestaande accommodaties zal gaan toenemen. Het huidige aanbod sluit in de praktijk niet aan bij de behoefte.

Gezien de hoge gemiddelde bezetting op de verschillende dagdelen en de te verwachten groei in de ruimtebehoefte is op Urk sprake van een capaciteitsnoodzaak die het realiseren van een sporthal legitimeert. Een sporthal wordt gezien als een toekomstbestendige aanvulling op het huidige aanbod omdat deze ruimte biedt voor drie zaaldelen voor het bewegingsonderwijs en tegelijkertijd voldoende functionaliteit geeft om sporten als zaalvoetbal te kunnen accommoderen.

